

100 let Narodne galerije

Avtorica besedil: mag. Kristina Preininger, Narodna galerija. Oblikovanje: Ivan Mitrevski.

1. Za Narodno galerijo!

Misel Narodne galerije naj se razširi po vsej slovenski zemlji. Potrebna so obilna sredstva, a naložena bodo v narodu za stoletja in bodo nosila obilne duševne obresti. Tako so zapisali učeni in daljnovidni, umetnosti predani možje na letaku, s katerim so jeseni 1918 vabili Slovence, da podprejo zamisel o ustanovitvi Narodne galerije. Po sto letih si kar težko predstavljamo, da je slovenska Narodna galerija začela brez vsakršnega imetja, saj ni imela niti ene umetnine, kaj šele zbirke, in ob začetku ni razpolagala niti z denarjem niti s prostori za svojo dejavnost. Narodna galerija je namreč pričela kot

2	11		13	9
---	----	--	----	---

. Za rojstni datum štejemo 18. september 1918, ko je bil sklican ustanovni občni zbor.

Letak *Za Narodno galerijo!*, oktober 1918. Arhiv Narodne galerije.

Za Narodno Galerijo!

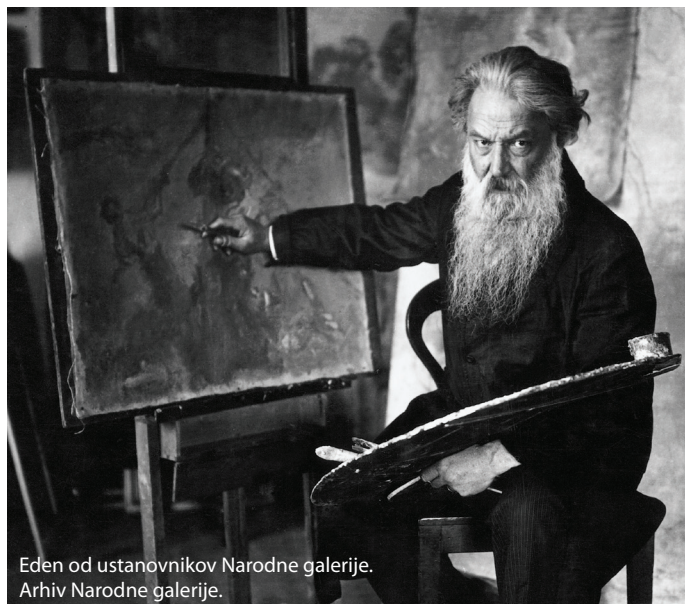
Slovenska beseda še ni blestela v knjigi, ko je že roka neznanega slovenskega umetnika v srednjem veku ustvarjala znamenite umetnine po cerkvah in dvorcih. Ob času renesanse je padel na slovensko zemljo odsvit nove lepote, porojene v Italiji, in slovenski talent je sodeloval pri zgradbi ponosne stavbe beneške umetnosti. Doba baroka je rodila slovite umetnike Misleja, Mengingerja, Werganta, Cebeja, Šego, poznejši čas Layerja in Langusa. Slovenski talenti Šubiči, Ažbe in toliko drugih so delovali v tujini, in so pustili v tujini svoje največje umotvore. Genijalni Wolf je umrl skoro pozabljen.

2. Ustanovniki

Ne dvomim, načrt slovenske umetniške galerije se uresniči, s sodelovanjem naroda se bo uresničil! Tako je že leta 1907 suvereno napovedoval uresničitev Narodne galerije slikar Rihard

	1	5	9	10	4	
--	---	---	---	----	---	--

, ki je bil posebno aktiven med vizionarskimi, odločnimi, spretnimi, razumnimi in zagnanimi pobudniki ter podporniki ustanovitve Narodne galerije. Med ustanovniki najdemo diplomate, umetnostne zgodovinarje, pravnike, bančnike ter mestne in cerkvene predstavnike. Za postavitev umetnostne zbirke so bili zadolženi tedaj aktivni umetniki. Med odbornike je kmalu pristopila tudi slikarka Ivana Kobilca.

Eden od ustanovnikov Narodne galerije. Arhiv Narodne galerije.

3. Galerijski dom

Prvotni izbor umetnin je Narodna galerija postavila na ogled leta 1920 v stanovanjskih prostorih prvega nadstropja ljubljanske Kresije. Čez štiri leta ji je mestna oblast dala v najem Jakopičev paviljon za občasne razstave. Pravi dom za galerijske umetnine pa se je nakazoval leta 1925, ko je pridobila tudi večji del prostorov v palači

8		11		2		4		2	9	7
---	--	----	--	---	--	---	--	---	---	---

. Ta stavba je bila zgrajena leta 1896, s številnimi vseslovenskimi nabirkami, in je prvotno pod svojo streho združevala različna slovenska društva. Tu je bila leta 1933 postavljena prva zaokrožena pregledna razstava zgodovine umetnosti. Trinajst let pozneje, po koncu druge svetovne vojne, je Narodna galerija postala državna ustanova in galerijski dom nas vseh.

Galerijski dom. Arhiv Narodne galerije.

4. Galerijska zakladnica

S postopnimi prevzemi in z nakupi umetnin je Narodna galerija tekom desetletij postajala neprecenljiva zakladnica slovenske likovne umetnosti minulih obdobj. Srce galerije predstavlja

12	13		6	8			4	11	5	1
----	----	--	---	---	--	--	---	----	---	---

, ki danes vključuje več kot 600 umetnin od srednjega veka do konca 20. stoletja. Še veliko več umetnin, kakor jih lahko vidijo obiskovalci, pa je spravljenih v depojih galerije.

Kiparski depo. Arhiv Narodne galerije.

5. Poslanstvo Narodne galerije

Narodna galerija poleg osrednje razstave pripravlja tudi različne občasne razstave. Pomembna galerijska naloga je, da se narodna zbirka nenehno povečuje – z nakupi, darili, volili.

5		12	13		12	4
---	--	----	----	--	----	---

 – umetnostni strokovnjaki v galeriji, vse

umetnine (p)opišejo, raziščejo, preučijo in z razstavami, vodstvi, predavanji in katalogi osvetljujejo našo umetnostno preteklost. Konservatorji-restavratorji zagotavljajo dobro stanje umetnin in obnavljajo poškodovane umetnine. Pedagogi pripravljajo različne dejavnosti in dogodke za obiskovalce. Narodna galerija torej skrbi, da se ohranjata naša premična umetnostna dediščina in zavedanje o njenem pomenu.

6. Širitev galerije

Zaradi širitve galerijskih zbirk in nalog je bilo leta 1993 dograjeno novo krilo Narodne galerije, z obsežnimi razstavnimi in upravnimi prostori, leta 2001 pa še vhodna avla, ki je povezala oba obstoječa dela. Najmlajša stavba, ki so jo sprva imenovali kar mestna soba, je namenjena sprejemu obiskovalcev, otvoritvam razstav in drugim, tudi nemuzejskim prireditvam. Preprosta zastekljena kovinska konstrukcija, ki povezuje dogajanje v galeriji z mestnim vrvežem, hkrati vzbuja radovednost mimoidočih, kaj se skriva za galerijskimi zidovi. V tem, srednjem delu galerije sta danes galerijska trgovina in kavarna, ki ponujata obiskovalcem tudi okrepčila in galerijske spominke.

7. Mestni simbol v galeriji

Poleti leta 2008 je bil v stekleni del Narodne galerije premaknjen Robbov vodnjak, ki je bil leta 1751 postavljen pred ljubljansko Mestno hišo. Danes tam stoji kopija, galerija pa je tako pridobila svoj največji in najtežji razstavni predmet, ki bo odslej na varnem pred škodljivimi vplivi onesnaženega ozračja, tresljaji zaradi vožnje v neposredni bližini, vlage, zmrzovanja in vandalizma. Vodnjak se imenuje po beneškem kiparju in arhitektu Francescu Robbi, ki je svoje ime vklesal tudi na kartuši spodnjega dela obeliska. Pred sto leti pa se ga je prijelo ime *Vodnjak treh* .

8. Škratova soba za radovedneže

Ob temeljiti prenovi najstarejšega dela Narodne galerije, pred tremi leti, je svoje zatočišče dobil tudi učen in nabrit galerijski škrat . Lik škrate je pred desetletji najprej zaživel v verzih pesnice Svetlane Makarovič in v ilustracijah slikarja Kostje Gatnika. Škratova kamrica je v palači Narodnega doma in je vselej dostopna. V njej se lahko igrate ali pa skupaj s škratom odkrivajte skrivnosti o umetninah, pa tudi ustvarjate. Na vas, ki radi rešujete raznovrstne zanke in uganke, na polica čaka tudi prava zelena enciklopedija v petindvajsetih knjigah velikankah.

Viri:

- Osemdeset let Narodne galerije: 1918–1998 (ur.: Ferdinand Šerbelj), Narodna galerija, Ljubljana 1998.
- Mojca Jenko: *Porajanje umetnostne zbirke. Ob 90-letnici Narodne galerije*, Narodna galerija, Ljubljana 2008.
- *Prenova Narodnega doma. Uresničene sanje Narodne galerije* (ur.: Dušan Benko, Mateja Krapež), Narodna galerija, Ljubljana 2016.

KONČNO GESLO:

In takrat sem zatrdno sklenila,

Ime in priimek

Ime OŠ

Naslov OŠ ali domači naslov

Rešitev oddaj v svoji knjižnici ali jo pošlji na naslov:
MKL, Pionirska – center za mladinsko književnost in knjižničarstvo, Kersnikova 2, 1000 Ljubljana
 »Za MEGA kviz«

